

Motion till riksdagen 2010/11:So288

av **Christer Winbäck och Ulf Nilsson (FP)**

Assistansersättning och FN

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om behovet av att i lag förtydliga rätten till assistansersättning för att kunna leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Motivering

Ett stort antal människor har fått en högre livskvalitet sedan den personliga assistansen tillkom 1994. Den har också bidragit till ökade möjligheter att delta i samhällslivet. Trots en kraftig kostnadsutveckling sedan starten framkommer i utredningen av assistansersättningens samhällsekonomiska effekter (Socialstyrelsen 2008-131-27) att personlig assistans ändå är en kostnadseffektiv åtgärd som därför borde utökas till fler. Förutom att ge personer med funktionsnedsättning ett värdigt liv som kan fyllas med mening skapar även LASS arbetstillfällen för unga, invandrare och andra personer som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Den har även bidragit till att personer med funktionsnedsättning kunnat inträda på den öppna arbetsmarknaden.

År 2005 övergick Försäkringskassan till en sammanhållen statlig myndighet med nya möjligheter att få enhetliga arbetsrutiner och tillämpningar. Försäkringskassan, precis som andra statliga myndigheter, använder sig av olika dokument för att föra ut intern och extern information. Det som enbart skickas ut internt är av den arten att det rör handläggning och administrativa rutiner.

Hösten 2007 publicerade Försäkringskassan ett så kallat informationsmeddelande (IM) på det interna datanätverket, vilket fått mycket negativa konsekvenser för personer med funktionsnedsättning. Ett IM ska vara en källa till information internt till berörda handläggare om t ex betalningsrutiner och andra administrativa rutiner. Hösten 2007 var det istället ett rättsligt ställ-

Fel! Okänt namn på

ningstagande. När Försäkringskassan vill informera allmänheten om en ny rättslig tolkning ska den läggas ut på Försäkringskassans officiella hemsida som ett rättsligt ställningstagande. Denna gång var innehållet i IM 2007:161 inte avsett att tjäna som hjälp i de administrativa rutinerna utan var en specifik tolkning av hur en lag skulle tolkas. Tillämpningen innebär att enskilda personer fick färre assistanstimmar eller att de rent av drogs in. Detta fick ske trots att inga förändringar skett som skulle ha föranlett en minskning eller indragning. Detta utgör en fara för rättssäkerheten. Kritik har framförts kring denna hantering.

Denna nya tillämpning från FK har bland annat inneburit att man som individ inte längre har rätt att få hjälp med de grundläggande behoven trots att man behöver hjälp med av- och påklädning, med måltider m.m. Den nya handläggningen innebär i realiteten att man inte längre har individens behov och integritet i fokus.

Försäkringskassans linje har drivits sedan 2007. I juni 2009 föll en dom i Regeringsrätten, mål nr 5321-07, 2009-06-17, som kommer att få omfattande negativa konsekvenser för många personer med funktionsnedsättning. I domen snävar Regeringsrätten in begreppet grundläggande behov till att enbart gälla "sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där den funktionshindrade måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges". Detta innebär i praktiken att handläggaren bedömer vad som är privat, känsligt och när det finns ett särskilt intresse att själv få bestämma och inte den enskilde själv. På detta sätt fråntas individen rätten att fatta beslut om det som är mest privat, vilket i högsta grad torde kränka den personliga integriteten.

Precis som Försäkringskassan har Regeringsrätten också en restriktiv bedömning av de grundläggande behoven i LSS. Delaktighet i samhällslivet, självbestämmande och jämlikhet i levnadsvillkor som var ledord vid tillkomsten av LSS hamnar nu helt i skymundan. En grundbult i LSS återfinns i 7 § där individens rätt till goda levnadsvillkor lagfästs. Begreppet "goda levnadsvillkor" innebär att en persons livssituation ska jämföras med en person utan funktionsnedsättning, man ska kunna leva som andra. I förarbetena till LSS står att en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer ska göras. Detta visar på att det krävs en helhetssyn. Försäkringskassans och Regeringsrättens tolkning visar dock på motsatsen.

FN:s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs av Sverige hösten 2008. I artikel 3 i denna konvention ligger principerna om icke-diskriminering, fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället, lika möjligheter och principen om individuellt självbestämmande innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende. Genom Försäkringskassans och nu senast genom Regeringsrättens prejudicerande dom diskrimineras personer med funktionsnedsättning vad avser möjligheten att bilda familj, att arbeta och att leva ett liv i övrigt som är jämlikt andra. Den nya tolkningen av LSS kring tolkning av de grundläggande behoven går stick i stäv mot FN-konventionen.

Fel! Okänt namn på

För att garantera personer med funktionsnedsättning deras mänskliga rättigheter måste rätten till arbete, att bilda familj och i övrigt leva jämlikt förtydligas i LSS. Med utgångspunkt från Försäkringskassans alltmer restriktiva bedömningar vad beträffar grundläggande behov enligt 9 a § LSS finns anledning att även tydligare definiera vad vi menar med grundläggande behov. Detta för att lagens intentioner inte ska urholkas.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 21 oktober 2010

Christer Winbäck (FP)

Ulf Nilsson (FP)